

А. М. Любчик,
*к.ю.н, учений секретар НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6492-4179>*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Фінансування сільського господарства дозволяє фермерам збільшити своє багатство і виробництво продуктів харчування, щоб до 2050 року можна нагодувати 36 мільйонів чоловік [1]. Робота в області фінансування сільського господарства допомагає клієнтам надавати ринкові системи соціального захисту і фінансувати довгострокові інвестиції для підтримки стійкого економічного зростання. Попит на продовольство до 2050 року зросте на 70%; для задоволення цього попиту знадобиться не менше 80 млрд. дол. США щорічних інвестицій [2], велика частина яких повинна поступати з приватного сектора. Інститути фінансового сектора в країнах, що розвиваються, надають непропорційно нижчу долю своїх кредитних портфелів в сільському господарстві в порівнянні з долею сільського господарства у ВВП.

Потреба в інвестиціях в сільське господарство виникає через різке зростання потреб населення, де одним із яких є зміна дієтичних переваг зростаючого середнього класу на ринках, що розвиваються, у бік підвищення вартості сільськогосподарської продукції. Крім того, кліматичні ризики збільшують потребу в інвестиціях, щоб сільське господарство було стійкішим до таких ризиків.

З іншого боку, зростання і поглиблення ринків фінансування сільського господарства стримується безліччю чинників, зокрема, йдеться про: а) неадекватну або неефективну політику; б) високі транзакційні витрати для досягнення віддаленого сільського населення; в) коваріацію виробництва, ринку і цінові ризики; г) відсутність адекватних інструментів для управління ризиками; д) низький рівень попиту із-за фрагментації і розвитку ланцюжків доданої вартості, що зароджуєть-

ся; е) відсутність експертних знань фінансових установ в управлінні портфелями сільськогосподарських кредитів. Розвиток сільського господарства вимагає фінансових послуг, які можуть підтримувати: більші інвестиції в сільське господарство і інфраструктуру, пов'язану з сільським господарством, яка вимагає довгострокового фінансування (враховуючи, що нині транспортні і логістичні витрати занадто високі, особливо для країн, що не мають виходу до моря). Важливим завданням є усунення системних ризиків за допомогою механізмів страхування та інших механізмів управління ризиками і зниження експлуатаційних витрат при роботі з дрібними фермерами.

Фінансування сільського господарства і сільськогосподарське страхування є стратегічно важливими для викорінювання крайньої убогості і підвищення загального добробуту. На нашу думку до переваг роботи організацій, які надають фінансову підтримку фермерам слід віднести: зростаючий дохід фермерів і сільськогосподарських МСП за рахунок комерціалізації і доступу до сучасних інноваційних технологій, підвищення стійкості за допомогою кліматичного розумового виробництва, диверсифікації ризиків і доступу до фінансових інструментів, а також згладжування переходу некомерційних фермерів з сільського господарства і сприяння консолідації ферм, активів і виробництва (фінансування структурних змін).

Як вбачається, у сучасних умовах для розробки та реалізації стратегій і інструментів фінансування сільського господарства в широкому колі приватного сектора, розширенні доступу до відповідних фінансових послуг для фермерів, особливо дрібних фермерів, а також сільськогосподарських малих і середніх підприємств (МСП). В якості способу підвищення продуктивності і доходів сільського господарства і сприяючи консолідації/інтеграції підприємств, виробництва і маркетингу в сільському господарстві для досягнення економії за рахунок масштабного покращення існуючої ситуації на ринку.

По-перше, слід звертати увагу на питання фінансування сільського господарства, страхування сільського господарства і його зв'язків з фінансуванням сільського господарства.

По-друге, визначити основні напрями роботи, серед яких слід виокремити:

1. Проведення політичних і нормативних заходів: у сільському господарстві доцільно провести діагностичні дослідження стану сільськогосподарського фінансування в країнах-клієнтах і розробити конкретні плани дій з реформування державної політики і нормативних положень, щоб створити сприятливі умови для мобілізації сільськогосподарських фінансів. Деякі приклади сфер політики і правового/нормативного втручання повинні включати: квоти на кредитування, процентні ставки, правила розширення філій банків, пруденційні нормативи, що впливають на кредитування сільського господарства, рамки фінансування складських надходжень і альтернативні механізми врегулювання суперечок по фермерському господарству.

2. Надання консультацій з питань сільського страхування: консультування урядів з питань політики в області страхування сільськогосподарської продукції, а також по розробці ефективних страхових продуктів.

3. Зміцнення відповідних інститутів: надання технічної допомоги в реформуванні і створенні потенціалу державних фінансових установ, створення товарних бірж і створення потенціалу МФО та інших установ. Управління спеціальною програмою, орієнтованою на фінансові кооперативи, враховуючи важливість цих організацій як постачальників фінансових послуг для дрібних фермерів, сільських МСМ і домашніх господарств. Програма повинна бути спрямована на підвищення їх ефективності, а також на розширення застосовних правил і механізмів нагляду для кращої інтеграції їх у фінансову систему своєї країни. Крім того, є нагальна потреба у розробленні та реалізації проектів механізмів спільного використання ризиків за допомогою різних інструментів, (наприклад, часткових гарантій ризиків).

4. Розробка інноваційних продуктів: допомога спеціалістів у розробці широкого спектру інструментів або у рамках проектів кредитування: фінансування ланцюжка доданої вартості, фінансування казначейства (приклади включають складські квитанції, СМА і SMA), схеми часткової гарантії кредиту для сектора сільського господарства кредити, відповідні гранти, страхування урожаю, інструменти

хеджування цін і гендерні фінанси. Розвиток мобільних банківських і платіжних платформ для розширення доступу до фінансів і скорочення транзакційних витрат у рамках екосистеми. Важливим напрямом роботи в цій області є розробка рішень для зниження ризикованої сільського господарства шляхом усунення системних ризиків (наприклад, виробничих і погодних ризиків за допомогою страхування і інструментів хеджування цін), а також зосередження увагу на способах скорочення операційних витрат при досягненні фермерами дрібних фермерів і агропідприємствами МСП.

5. Практичне співтовариство: здійснення діяльності як на внутрішньому рівні (включаючи співпрацю практиків і запровадження по проведенню учбових програм), так і на зовнішньому рівні (глобальні і регіональні заходи по поширенню інформації, нарощування потенціалу для проведення реформ, у тому числі політичних).

Література

1. Население Украины существенно сократится к 2050 году – ООН. URL: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/naselenie-ukrainy-suschestvenno-sokratitsya-k-2050-godu-oon-1156530.html>

2. ООН: виробництво продовольства доведеться збільшити на 70 відсотків. URL: <https://tsn.ua/svit/oon-virobnitstvo-prodovolstva-dovedetsya-zbilshiti-na-70-vidsotkiv.html>

І. О. Лях,

*к.е.н., доцент кафедри управління та адміністрування
ННІ «Каразінська школа бізнесу»*

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ КОНФЛІКТІВ

Інтеграція України в європейську спільноту та інші міжнародні процеси, з одного боку, сприяє впровадженню нових прогресивних механізмів управління в організаціях, а з іншого боку, вимагає нових